

Preek over Spreuken 14:31

Liturgie morgendienst:

Votum en groet

Zingen: Ps. 107:1,12,13

De Tien Woorden

Zingen: Ps. 9:7,8,9,14

Gebed

Dopen

- Lezen: Doopsformulier 1
- Gebed voor de doop
- Vragen aan de doopouders
- (Kinderen komen naar voren)
- Bediening van de doop
- Zingen: Kinderopwekking 185: 'De Here zegent jou'
- (Kinderen naar zitplaats)
- Opwekking aan de gemeente
- Dankgebed
- (Overhandiging doopkaart)

Schriftlezing: Spreuken 14:25-35

Zingen: Ps. 82:1,2,3

Tekst: Spreuken 14:31

Preek

Zingen: Ps. 35:1,5,9

Gebed

Collecte

Zingen: Lb. 20:1,4,6,7

Zegen

Liturgie middagdienst:

Votum en groet

Zingen: Ps. 107:1,12,13

Gebed

Schriftlezing: Spreuken 14:25-35

Zingen: Ps. 82:1,2,3

Tekst: Spreuken 14:31

Preek

Zingen: Ps. 35:1,5,9

Geloofsbelijdenis: Gez. 179b

Gebed

Collecte

Zingen: Lb. 20:1,4,6,7

Zegen

Gehouden te: Schildwolde, 26-07-15, (9.30 u.)
Baflo, 26-07-15 (14.30 u.)

Liturgie middagdienst Balkbrug 02-08-15:

Votum en groet

Zingen: Ps. 107:1,12,13

Gebed

Schriftlezing: Spreuken 14:25-35

Zingen: Ps. 82:1,2,3

Tekst: Spreuken 14:31

Preek

Zingen: Ps. 35:1,5,9,13

Geloofsbelijdenis

Zingen: Ps. 7:4,5,7

Gebed

Collecte

Zingen: Lb. 20:1,4,6,7

Zegen

Preek

Thema: Kom de Schepper niet aan zijn verschoppelingen!

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Emotie

De formulering van het thema verradt emotie. Ingehouden woede zelfs, zo lijkt het. Dat zit in deze spreuk.

"Wie een verschoppeling onderdrukt, beledigt zijn schepper, wie zich over een arme ontfermt, eert hem."

Ik proef hier emotie van de wijsheidsleraar, ja emotie van Gods Geest zelf.

Wij zeggen zoets ook wel eens, als iets erg kostbaar voor ons is. 'Kom Jaap niet aan zijn miniaturenverzameling! Kom gravin Eleonora niet aan haar vazen van chinees porselein!'

En ouders denken of zeggen: 'Kom me niet aan mijn kinderen.' Je houdt ontzettend veel van ze. Ze zijn het kostbaarste, dat je hebt. Daar moet een ander met zijn tengels afblijven. Je wilt ze koste wat kost beschermen en bewaren tegen beschadiging.

"Pas op hoor! Wee je gebeente, als je aan ze komt..."

Emotie, liefde, ingehouden woede.

Dat wil ik uitdrukken met de formulering van het thema van de preek. Want wat wij mensen voelen ten aanzien van onze verzameling, en zeker ten aanzien van onze kinderen, dat voelt God de Schepper ten aanzien van verschoppelingen onder zijn volk en in de wereld.

We zeggen het vandaag zo: De Schepper identificeert zich met de geringe, de zwakke mensen in de wereld. De wijsheid zegt: 'Kom je aan die verschoppelingen, dan kom je aan hun Schepper.'

Oh, zit dat zo! Ja, inderdaad.

Dus:

Kom de Schepper niet aan zijn verschoppelingen!

2. Verschoppelingen

Wie bedoelt de spreukendichter met 'een verschoppeling'? Iemand, die door een ander in de hoek getrapt wordt? Ja, dat denk ik wel. Hoewel dat niet meteen fysiek zo hoeft te zijn. Het kan ook subtieler, met woorden, met een houding, met een minachtende blik.

Verschoppeling, dat woord heeft een eigentijdse, negatieve klank. We denken misschien aan daklozen en bootvluchtelingen. Of nog andere mensen, die naar de onderkant van de maatschappij gezakt of geduwd zijn.

Het gebruikte woord heeft een meer algemene betekenis. Het is 'een geringe', 'een arme', 'een behoeftige', 'zwakke mensen'. Om maar een paar weergaves te noemen uit andere bijbelvertalingen.

Het zijn dus mensen met minder mogelijkheden dan anderen. Met niet zoveel geld of bezit bijvoorbeeld dan hun burens of de vooraanstaande mensen in de samenleving. Met minder capaciteiten of sociale vaardigheden.

Het is het keuterboertje, dat niet op kan tegen zijn grote buurman of tegen de coöperatie. Hij wordt uit de markt gedrukt door de moordende concurrentie. En voor een prikkie wil de concurrent zijn bedrijf wel overnemen. Mag eigenlijk niks kosten... Want die rijke zit vreselijk aan zijn geld en bezit vast. Dat mag vooral niet minder worden. En daar moet de arme dan maar onder lijden. Hoe hardvochtig is die houding.

De Bijbel vertelt daar een keer een treffend verhaal over. Luister maar.

"Er woonden eens twee mannen in dezelfde stad. De ene man was rijk en de andere man was arm. De rijke man had veel geiten, schapen en koeien. De arme man had maar één lammetje.

De arme man zorgde voor het lammetje zoals hij zorgde voor zijn kinderen. Het lammetje liep bij hem in huis rond. Het mocht eten van zijn bord en drinken uit zijn beker. En het sliep op zijn schoot. Want hij hield van het lammetje als van een dochter. [Dus, zeg ik: Kom die man niet aan zijn lammetje!]

Op een dag kreeg de rijke man bezoek. Hij wilde een maaltijd klaarmaken voor zijn gast. Maar hij wilde niet één van zijn eigen dieren slachten. Daarom pakte hij het lammetje van de arme man, en maakte daar een maaltijd van voor zijn gast."

(2 Sam. 12:1-4, BGT)

Wat gemeen! De persoon, aan wie dit verhaal verteld wordt, is zeer verontwaardigd. Hij wordt kwaad op die rijke man. Heel begrijpelijk. Zouden wij ook worden.

"Toen zei Natan (tegen David, want hij kreeg dat verhaal te horen na zijn overspel met Batseba en zijn indirecte moord op Uria): 'U bent net als die rijke man!'"

Bam! Au! Dat komt hard aan.

Ik ga het vervolg van die geschiedenis nu niet verder vertellen. Maar het verhaal is duidelijk en de boodschap ook.

Die rijke man pakt zijn arme broeder af wat hij nog heeft en wat geweldig kostbaar voor hem is. En de wijsheid zegt dan: 'Dat is een belediging van de Schepper van deze arme man.'

"Als je zwakke mensen onderdrukt, beledig je God,..." (BGT)

3. Hun schepper

Hoe zit dat nu met het beledigen van de schepper van verschoppelingen? Kun je, zoals ik in het thema doe, spreken van 'zijn (= Gods) verschoppelingen'?

Dat kan in elk geval niet betekenen dat God de Schepper bepaalde mensen verschopt en achteruit zet, omdat ze voor Hem onbelangrijk of waardeloos zijn. Het tegendeel is het geval. God zoekt de geringe mensen juist op en verbindt zich aan hen. Wil hen alle zorg verlenen die nodig is.

Maar God is wel de maker van de zwakke mensen. En dat wil hij ook zijn. Evengoed als Hij de maker is van de rijke, welgestelde, krachtige mensen.

Dat staat in Spreuken 22:2:

*"Een arme en een rijke hebben dit gemeen:
de HEER heeft hen beiden gemaakt."*

Die werkelijkheid moet een stimulans zijn voor rijken en armen, voor sterken en zwakken om op een goede manier samen te leven. En niet op elkaar te botsen en de confrontatie op te zoeken.

Spreuken 29:13 is in dit verband ook veelzeggend:

*"Een arme en een onderdrukker hebben dit gemeen:
de HEER gaf hun beiden het licht in de ogen."*

Dat neemt niet weg dat God op een bepaalde manier de kant kiest van de verschoppelingen, van de zwakke mensen.

Maakt God dan sommige mensen direct als verschoppelingen? Of worden ze door God gewoon als mens geschapen en worden ze verschoppelingen door de omstandigheden of door de behandeling van hen die meer macht hebben?

Dat vind ik een wezenlijke vraag, waar we niet zo gemakkelijk een antwoord op vinden.

'Zijn schepper,' zegt de spreuk. Je beledigt de schepper van een verschoppeling, als je hem onderdrukt in welke vorm dan ook. En de omstandigheden, waaronder iemand ter wereld komt, opgroeit en moet leven, gaan niet buiten God om. Dat geloven wij. Maar maakt dat God verantwoordelijk voor de armoede, waarin mensen terecht komen?

Lastig!

Sowieso heeft God de mens, die verschoppeling is of wordt, het leven gegeven. Maar soms ook - voor zover wij het bekijken kunnen - mindere mogelijkheden en middelen dan anderen. Financieel, verstandelijk, sociaal. Noem maar op. Zwak begaafd, is een term die wij dan vaak gebruiken. Maar wat is zwak en wat is sterk?

Kom de Schepper niet aan zijn verschoppelingen!

Dat kunnen we blijven zeggen. Gods verschoppelingen zijn het. Hij maakte ze en Hij wil ze in zijn armen dragen en verzorgen. Zoals een vader of een moeder hun kleine, broze kind willen dragen en verzorgen. Juist omdat het nog zo gering en teer is.

God is schepper van verschoppelingen, van zwakke mensen. Dat houden we vast. Kun je Hem dan ook een 'zwakke schepper' noemen? Een God die in staat is het allergeringste en allerzwakste te maken, dat je maar bedenken kunt? En waar je naar ons idee geen eer mee inlegt?

Zwakke schepper. Dat zeggen we niet van God. Juist niet.

Maar kijk nu eens naar Jezus Christus, de Zoon van God. Hij wordt de grootste (of de kleinste) verschoppeling van de hele wereld. Hij vernedert zich tot het uiterste, tot in de verschrikkelijke dood aan het kruis. Zwakker kun je het niet krijgen.

Jezus wordt letterlijk tot op het bot uitgekled. Als een zwak mens compleet onderdrukt en uit de samenleving weggedrukt door de machthebbers en de leiders van het volk, onder invloed van de boze, van de vijand van God.

Zo ver gaat de Schepper in zijn liefde voor zwakke mensen, voor verschoppelingen!

En zijn wij dat niet allemaal, als het er op aankomt?

Hoe zou ik mij dan verheffen boven een ander die minder is of het minder heeft dan ik? Als ik op hem of haar neer zie en hem onderdruk met daden, met woorden of met een verachtelijke blik, dan beledig ik zijn schepper.

God kan dat niet hebben. 'Kom niet aan mijn verschoppelingen!' zegt Hij. 'Pas op. Als je het wel doet, dan zwaait er wat! Je komt dan aan mij en tast mij aan in mijn eer als schepper!'

Hoe de HEER over het onderdrukken van arme en zwakke mensen denkt, wordt ook duidelijk bij de profeten. Amos bijvoorbeeld. Hij moet onder andere dit zeggen:

"De Heer zegt: 'Er zijn eerlijke mensen in de stad. Maar jullie hebben geen respect voor hen. Er zijn mensen die de waarheid spreken. Maar jullie hebben een hekel aan hen. Jullie onderdrukken arme mensen, en pakken hun koren af. Daarom straf ik jullie. Jullie hebben huizen gebouwd, maar jullie zullen er niet in wonen. Jullie hebben mooie wijngaarden aangelegd, maar jullie zullen er geen wijn van drinken. Ik weet hoe slecht jullie je gedragen hebben. Jullie misdaden zijn niet te tellen. Jullie maken het leven voor eerlijke mensen onmogelijk. Jullie laten je omkopen. En jullie geven arme mensen geen eerlijk proces.'
Ja, het is een slechte tijd. Wie dat begrijpt, die kan maar beter zwijgen." (Amos 5:10-13)

En wie denkt dat alleen mannen zo doen – en dat is helaas ook vaak zo, omdat mannen macht denken te hebben – moet even luisteren naar een ander woord van de HEER via Amos.

"De Heer zegt tegen de vrouwen in Samaria: 'Luister naar mijn woorden. Jullie lijken op vette koeien, die de berg van Samaria kaalvreten. Jullie vertrappen zwakke mensen. Jullie mishandelen arme mensen. En intussen zeggen jullie tegen je man: 'Haal eens iets te drinken voor me!'
Maar dat gaat snel veranderen....." (Amos 4:1,2)

Vrouwen doen het op een andere manier dan mannen. Maar het vertrappen van zwakke mensen en het mishandelen van arme mensen is en blijft een belediging van hun schepper.

God is daar zeer verontwaardigd over. En boos. Hij wordt er door geraakt en aangetaast in zijn eer. En dat God niet hebben.

4. Kinderen

De geringe en zwakke mensen uit spreuk, daar vallen volgens mij ook de kinderen onder. Dat wil ik in deze dienst toch benoemd hebben. Gelukkig zijn niet alle kinderen verschoppelingen. Al zijn die er wel veel in onze samenleving en in onze wereld. Er zitten ook kinderen op de gammele bootjes op de Middellandse Zee. En er zijn heel wat kinderen in alle vluchtelingenkampen en opvangcentra voor asielzoekers.

En Gods hart doet extra pijn, als hij let op deze kleine verschoppelingen, de zwakste mensen in de wereld en ziet hoe zij verdrukt worden.

En dus zegt de Schepper ook: 'Kom mij niet aan de kinderen. Kom mij niet aan mijn kinderen. Dan word ik boos. Dat kan ik niet hebben!'

De Heer Jezus heeft dat ook. Hij windt zich er op een gegeven ogenblik vreselijk over op, dat de leerlingen de kinderen bij hem vandaan willen houden.

Marcus vertelt dat in hoofdstuk 10 van zijn boek. In het formulier om de christelijke doop te bedienen aan de kinderen van de gelovigen wordt naar deze gebeurtenis verwezen. Daar wil ik in deze doopdienst op wijzen.

Hoe belangrijk voor Gods nieuwe wereld vindt Jezus juist de kinderen van zijn gemeente! Kom hem niet aan zijn kinderen!

Luister maar weer.

"Er waren mensen die kinderen bij Jezus brachten. Ze wilden graag dat hij de kinderen zou aanraken. Maar de leerlingen hielden die mensen tegen. Toen Jezus dat zag, werd hij kwaad. Hij zei: 'Laat die kinderen bij me komen. Houd ze niet tegen. Want Gods nieuwe wereld is er juist voor hen. Luister goed naar mijn woorden: Je moet openstaan voor Gods nieuwe wereld. Net zoals een kind dat doet. Anders kun je er niet binnenkomen.'

Jezus sloeg zijn armen om de kinderen heen. Hij legde zijn handen op hen en zegende hen."(Marcus 10:13-16, BGT)

En bij een andere gelegenheid zegt Jezus:

"Wie zichzelf vernedert en wordt als dit kind, die is de grootste in het koninkrijk van de hemel. En wie in mijn naam één zo'n kind bij zich opneemt, neemt mij op. Wie een van de geringen die in mij geloven van de goede weg afbrengt, die kan maar beter met een molensteen om zijn nek in zee geworpen worden en in de diepte verdrinken." (Mat. 18:4-6)

Ter bemoediging voor alle ouders en de hele gemeente nog deze spreuk. We hebben hem zo straks ook al gelezen.

"Als je eerbied hebt voor de Heer, ben je veilig, en ook je kinderen zullen veilig zijn."(Spr. 14:26, BGT)

5. Respect

Tenslotte gaan we nog even kijken naar de andere kant van de medaille. Oftewel de tweede helft van de spreuk.

"Wie een verschoppeling onderdrukt, beledigt zijn schepper, wie zich over een arme ontfermt, eert hem."

De schepper kiest de kant van de geringe en zwakke mensen. Verschoppelingen zijn echt zijn verschoppelingen, bij wie Hij zeer betrokken is en wier lot hem aan het hart gaat.

Sterken, rijken, machthebbers krijgen van God op hun tabberd als ze die zwakke mensen onderdrukken en uitbuiten. Wat God wil niet dat dat gebeurt. Daar heeft hij hen niet voor gemaakt.

[Tussen haakjes: Ik kan me uw vraag voorstellen, als je onze wereld zo vol ziet van verschoppelingen en vluchtelingen: Wat doet God daar aan? Ziet hij het wel? Al dat onrecht, die schending van mensenrechten etc.]

Je eert de schepper, als je je ontfermt over een arme. Zorgen voor zwakke mensen is een uiting van respect voor God. Wonderlijk zoals de HEER zich aan deze zwakke mensen verbindt, hoe Hij zich met hen identificeert. De machtige God en geringe mensen, verschoppelingen zelfs.

Al in de Tora, de wet van Mozes, beveelt Hij de mensen de zorg voor armen aan. Ja, Hij geeft zijn volk daarvoor de opdracht. Want dat past bij Hem. En zijn volk moet in dat opzicht op Hem lijken. In de psalmen en de spreuken herhaalt en bevestigt God dat. En bij de profeten is het niet anders. We hebben een paar fragmenten gelezen. Zorg voor zwakke mensen, aandacht voor verschoppelingen is een kwestie van wijsheid. En vooral van respect voor de schepper.

Ik kom uit bij het onderwijs dat Jezus geeft over de komst van de Mensenzoon in zijn heerlijkheid. Hij komt om te oordelen. Hij scheidt de schapen en de bokken. De koning zegt tegen de rechtvaardigen, de mensen aan zijn rechterhand:

"Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan." (Mat. 25:40)

En tegen de mensen aan zijn linkerkant zegt de Mensenzoon:

"Ik verzeker jullie: alles wat jullie voor een van deze onaanzienlijken niet gedaan hebben, hebben jullie ook voor mij niet gedaan." (Mat. 25:45)

En Jezus besluit deze les aan de leerlingen met:

"Hun staat een eeuwige bestraffing te wachten, de rechtvaardigen daarentegen het eeuwige leven." (Mat. 25:46)

Alle reden dus om onze spreuk van vanmorgen / vanmiddag goed in je op te nemen:

"Wie een verschoppeling onderdrukt, beledigt zijn schepper, wie zich over een arme ontfermt, eert hem."

Kwestie van wijsheid en van respect voor de Schepper en voor zijn verschoppelingen.

Amen